

HADTÖRTÉNETI GYŰJTEMÉNYEK, FEGYVERZETTÖRTÉNET

Kurzuskód: BTTRHT615BA

Időpont: Csütörtök 10:00

Helyszín: 406. terem

Oktató: Árvai Tünde, adjunktus (arvai.tunde@arts.unideb.hu)

2026/2027. tanév I. félév

A kurzus teljesítésének feltételei

- aktív órai jelenlét, maximum három hiányzás (jelzés emailben)
- 15 perces prezentációval kísért előadás tartása a választott témából (forráselemzés beépítésével)
- zárthelyi dolgozat minimum elégségesre teljesítése
- gyakorló feladatlap kitöltése és megküldése emailben **2026. november 29-ig**

Szeptember 10. Kurzus teljesítési feltételeinek ismertetése

Szeptember 17. A legnagyobb európai és hazai fegyvergyűjtemények

Referátum: egy tetszőleges külföldi fegyvergyűjtemény bemutatása (British Múzeum vagy francia vagy Bécs)

Referátum: Kovács József Dénes: "Arma virumque cano - Fegyvert s vitézt éneklek": Déri Frigyes fegyver-gyűjteménye.

Déri Múzeum, Debrecen, 2014. Uő.: *Kincsek a Felkelő Nap országából: Déri Frigyes Japán gyűjteménye* (Debrecen, Déri Múzeum, 2014)

Szeptember 24. A honfoglaló magyarság fegyverzete. Árpád-kor

Kötelező irodalom: Veszprémy László: Taktika, harcmódor, fegyverek. B. Szabó János, Veszprémy László:

Államszervezés, hadszervezet, hadsereg. In: Magyarország hadtörténete I. 81–85., 88–97.

Referátum: Petkes Zsolt, Sudár Balázs: *A honfoglalók viselete*. Bp., 2017. *Magyar őstörténet I.*

Referátum: Tölg László: *A sodronyvért kora* In: [A harci vértetek története](#). *A nyugat-európai hadviselésben alkalmazott testvédelmi rendszerek fejlődéstörténete a 10. századtól a 16. század első harmadáig*. PhD értekezés, Debrecen, 2009.

Október 1. Az Anjou-kor és az érett középkor

Kötelező irodalom: Kovács S. Tibor: A középkori magyar fegyvertörténet vázlata. In: Magyarország hadtörténete I. 402–426.

Referátum: Tölg László. *A lemez verek kora*. In: [A harci vértetek története](#). *A nyugat-európai hadviselésben alkalmazott testvédelmi rendszerek fejlődéstörténete a 10. századtól a 16. század első harmadáig*. PhD értekezés, Debrecen, 2009.

Referátum: *A fej védelme a középkori hadakozásban és a koponyasérülések tanulságai*. Józsa László: [A fej védelme a középkori hadakozásban](#). *Kaleidoscope* 2014/5. 16–32. Uő.: *A fej védelme és a koponyasérülések a középkorban*. *Orvosi Hetilap* 2006. 147. sz. 1519–1521.

Október 8. A kínvallatás eszközei

Kötelező irodalom: Mezey Barna írásai *Rubicon* 2006/7. 14–34.

Referátum: *A tortúra és eszközei*

Referátum: *A hóhér és a hóhérpallos*. – Mezey Barna: *A börtön és a hóhér*. *Régi idők tömlöcei*. Bp., 2010. *A*

hóhérpallos. Jakab Attila: *Hóhérpallos a nyíregyházi Józsa András Múzeumban*. *Szabolcsi Szemle* 2009/3. 377–383.

Október 15. A várostromok kora

Kötelező irodalom: Kovács S. Tibor: A kora újkori magyar fegyvertörténet vázlata. In: Magyarország hadtörténete II. 515–534.

Referátum: Kovács S. Tibor: „Jancsárpuska, türkízes kard és rubintos bot”. *Oszmán-török fegyverek a Magyar Nemzeti Múzeumban*. Bp., 2019.

Referátum: *Ostromgépek, különös tekintettel a 16-18. századra*

Referátum: *Harcászat és orvoslás*. – Simon Katalin: [A lőtt sebek orvoslása a 16. századi orvosi szakirodalomban – és a gyakorlatban](#). *Kaleidoscope* 2017/4. 38–51. Bagi Zoltán Péter: [Beteg és sebesült vallon és francia zsoldosok ellátása Pozsonyban 1597. szeptember 11-e és november 29-e között](#). *Kaleidoscope* 2021/22. 43–52.

Október 22. ŐSZI SZÜNET

Október 29. 18-19. század

Kötelező irodalom: Kedves Gyula: Fegyverzet a 18-19. században. A magyar katonaság fegyverei. In: Magyarország hadtörténete III.

Referátum: Csonkaréti Károly: Az Osztrák-Magyar Monarchia haditengerészete

Referátum: A magyar buszárság

November 5. Haditechnika az első világháborúban

Kötelező irodalom: Lugosi József: A szárazföldi fegyverek (1869–1918) In: Magyarország hadtörténete III. 361–398.

Referátum: Harci gázok

Referátum: Állatok alkalmazása a Nagy Háborúban

November 12. Haditechnika a második világháborúban

Kötelező irodalom: Kovács Vilmos, Soós Péter: Fegyvertörténet (1919–2017)

Referátum: Második magyar hadsereg fegyverzete – lőfegyverek

Referátum: Második magyar hadsereg fegyverzete – harckocsik

Referátum: A magyar légierő

November 19. Látogatás a Déri Múzeumban

November 26. Az óra elmarad. Gyakorló feladatsor kitöltése.

December 3. Zárthelyi dolgozat

December 10. Félév értékelése, jegyosztás

Ajánlott irodalom

Domokos György: Tűzfegyverek a 16–17. századi magyarországi várakban a várinventáriumok alapján. In: Pósn László, Veszprémy László (szerk.): A hadtáp volt maga a fegyver. Tanulmányok a középkori hadszervezet és katonai logisztika kérdéseiről. Bp., 2013. 305–322.

Dr. Szendrei János: [Magyar hadtörténelmi emlékek az ezredéves országos kiállításon](#). Bp., 1896.

Kedves Gyula: "Fényesebb a láncnál a kard...": emlékkiállítás az 1848-49. évi forradalom és szabadságharc 150. évfordulójára. Kiállításkatalógus. Hadtörténeti Intézet és Múzeum, Bp., 2002.

Ian V. Hogg: Guinness Fegyverenciklopédia. A kőbaltától az irányított rakétáig. Bp., 1992(?).

Joel Levy: Ötven fegyver, ami megváltoztatta a történelmet. Bp., 2015.

Petkes Zsolt: Honfoglalók fegyverben. Bp., 2017. Magyar őstörténet III.

Ravasz István (szerk.): Hadi múltunk kincsháza avagy Eleink emlékei a HM Hadtörténeti Intézet és Múzeumban. Hadtörténeti Intézet és Múzeum, Bp., 2009.

Sallay Gergely Pál (szerk.): Hadtörténeti kincstár: válogatás a 100 éves Hadtörténeti Intézet és Múzeum gyűjteményeiből. Hadtörténeti Intézet és Múzeum, Bp., 2019.